

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผลและข้อเสนอแนะจากผลการศึกษาเรื่องการพึ่งพาตนเอง และการดำเนินการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพอเพียงของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี โดยใช้วิธีการเก็บแบบสอบถามจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 265 ราย จากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป แล้วสามารถสรุปและอภิปรายผลการศึกษา พร้อมข้อเสนอแนะที่ได้รับการศึกษาโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ส่วนใหญ่ร้อยละ 31.3 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 มากที่สุดร้อยละ 40.8 และสองในสามมีสมาชิกในครัวเรือน 3-4 คน สมาชิกวิสาหกิจชุมชนเกือบทั้งหมด ร้อยละ 94.0 มีพื้นที่ครอบครองเป็นเอกสารสิทธิโฉนด การประกอบอาชีพโดยส่วนใหญ่ ร้อยละ 64.2 ประกอบอาชีพทำนา รายได้หลักอยู่ในช่วงระหว่าง 5,000-10,000 บาทต่อเดือนมากที่สุด และพบว่ามีหนี้สินถึงร้อยละ 63.8 โดยสมาชิกส่วนใหญ่มีหนี้สินน้อยกว่า 200,001 บาท ระยะเวลาการเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนร้อยละ 77.7 เป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชน 1-5 ปี มากที่สุด และสมาชิกทั้งหมด เป็นสมาชิกกลุ่มอื่นๆ ด้านระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อที่เป็นบุคคลและสื่อสารมวลชน พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ($\bar{X} = 3.79$) สื่อวิทยุโทรทัศน์ ($\bar{X} = 4.19$) หนังสือพิมพ์ ($\bar{X} = 3.59$) เอกสารของหน่วยงานราชการ ($\bar{X} = 3.54$) ส่วนประโยชน์ที่ได้จากการปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงพบว่าสมาชิกส่วนใหญ่ร้อยละ 48.7 ได้รับประโยชน์มาก

1.2 ระดับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงพบว่าสมาชิกส่วนใหญ่ ร้อยละ 49.8 มีระดับ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 26.0 มีระดับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปานกลาง ซึ่งมีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีระดับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ

เศรษฐกิจพอเพียงต่ำสุด 4 คะแนน และมีระดับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงสูงสุด 12 คะแนน

1.3 ระดับการปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเชิงความคิดเห็นในภาพรวม
สมาชิกริสาหกิจชุมชนมีการปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเชิงความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 3.48$) ซึ่งถ้าพิจารณารายละเอียดแยกตามประเด็นต่างๆ ได้ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การปฏิบัติตนเองตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณ
จากการศึกษาพบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชน มีการปฏิบัติตนเองตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมด้านความพอประมาณอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการยึดหลักการดำเนินงานแบบเรียบง่ายค่อยเป็นค่อยไปไม่ก้าวกระโดด ($\bar{X} = 3.78$) สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการใช้จ่ายตามฐานะไม่ใช่จ่ายเกินตัว ($\bar{X} = 3.62$) และพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ประเด็น ได้แก่ สมาชิกวิสาหกิจชุมชน มีการวางแผนการใช้จ่ายเงินให้พอใช้จ่ายตลอดเดือนโดยใช้เหตุผลของความจำเป็นมากกว่าความพอใจ ($\bar{X} = 3.12$)

ประเด็นที่ 2 การปฏิบัติตนเองตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านความมีเหตุผล
จากการศึกษาพบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการปฏิบัติตนเองตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านความมีเหตุผลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการใช้เหตุผลในการพิจารณาการลงทุนหรือกู้เงิน ($\bar{X} = 3.80$) สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการเพาะปลูกพืชตามฤดูกาลโดยพิจารณาความต้องการจากท้องตลาด ($\bar{X} = 3.77$) และพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ประเด็น ได้แก่ การวางแผนการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด ($\bar{X} = 3.03$)

ประเด็นที่ 3 การปฏิบัติตนเองตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี
จากการศึกษาพบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการปฏิบัติตนเองตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในภาพรวมระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.07$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก จำนวน 1 ประเด็น ได้แก่ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.87$) พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ประเด็น ได้แก่ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการวางแผนอนาคตของคนในครอบครัว เช่นการออมทั้งที่เก็บเงินไว้เองหรือฝากกับสถาบันการเงิน ($\bar{X} = 2.86$) และพบว่าอยู่ในระดับน้อย จำนวน 1 ประเด็น ได้แก่ การวางระบบใช้จ่ายที่ดี เช่นการทำบัญชีครัวเรือน ($\bar{X} = 2.48$)

ประเด็นที่ 4 การปฏิบัติตนเองตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านเงื่อนไขการมีองค์ความรู้
จากการศึกษาพบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการปฏิบัติตนเองตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านเงื่อนไขการมีองค์ความรู้อยู่ในภาพรวมระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับกิจกรรมการดำเนินงานของกลุ่ม ($\bar{X} = 3.92$) สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการนำเอาภูมิปัญญาในท้องถิ่นมาผสมผสานกับเทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพให้มีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.89$) และพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ประเด็น ได้แก่ มีการศึกษาดูงานพัฒนาอาชีพให้ก้าวหน้าด้วยวิธีการเข้าอบรม สัมมนา ดูงาน ($\bar{X} = 2.99$)

ประเด็นที่ 5 การปฏิบัติตนเองตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านเงื่อนไขการมีคุณธรรม จากการศึกษพบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการปฏิบัติตนเองตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านเงื่อนไขการมีคุณธรรมในภาพรวมระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ประเด็น ได้แก่ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริตไม่เอาเปรียบสังคม ($\bar{X} = 4.01$) สมาชิกมีการใช้ความเพียรในการประกอบอาชีพเป็นที่ตั้ง ($\bar{X} = 3.95$) สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการปฏิบัติตามหลักคุณธรรมหรือประเพณีท้องถิ่นในการดำเนินชีวิต ($\bar{X} = 3.86$) สมาชิกมีการใช้สติในการดำเนินชีวิต ($\bar{X} = 3.52$) และพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ประเด็น ได้แก่ สมาชิกมีการยึดหลักการเดินทางสายกลางในการดำเนินชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.34$)

1.4 ระดับการพึ่งพาตนเองตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน
เชิงความคิดเห็น ในภาพรวมสมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการพึ่งพาตนเองเชิงความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$) ซึ่งถ้าพิจารณารายละเอียดแยกตามประเด็นต่างๆ ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การพึ่งพาตนเองด้านเทคโนโลยี จากการศึกษพบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการพึ่งพาตนเองด้านเทคโนโลยี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก จำนวน 1 ประเด็น ได้แก่ การนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยในกระบวนการผลิตของตนเอง ($\bar{X} = 3.59$) พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีถูกหลักวิชาการแต่มีราคาสูง ($\bar{X} = 3.34$) และมีการใช้แรงงานของตนเองแทนการพึ่งพาเทคโนโลยีสมัยใหม่ ($\bar{X} = 2.93$)

ประเด็นที่ 2 การพึ่งพาตนเองด้านเศรษฐกิจ จากการศึกษพบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการพึ่งพาตนเองด้านเศรษฐกิจในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.38$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ การประกอบอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้แก่ครอบครัวตนเอง ($\bar{X} = 3.89$) การผลิตของใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อลดค่าใช้จ่ายในครอบครัว

($\bar{X} = 3.68$) พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ การลดค่าใช้จ่ายด้านอบายมุขต่างๆ ($\bar{X} = 3.26$) การเก็บออมเงินฝากไว้ใช้ในอนาคต ($\bar{X} = 3.21$) การประกอบอาชีพโดยใช้ทุนของครัวเรือนไม่ได้กู้ยืม ($\bar{X} = 2.88$)

ประเด็นที่ 3 การพึ่งพาตนเองด้านทรัพยากรธรรมชาติ จากการศึกษาพบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการพึ่งพาตนเองด้านทรัพยากรธรรมชาติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ การใช้ทรัพยากรทุกชนิดอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพสูงสุด ($\bar{X} = 3.96$) สมาชิกมีการใช้วัตถุดิบภายในท้องถิ่นเป็นหลักในการผลิต ($\bar{X} = 3.60$) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.57$) และพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ประเด็น ได้แก่ การใช้วัสดุที่มาจากธรรมชาติแทนการใช้ถุงพลาสติก และโฟม ($\bar{X} = 3.00$)

ประเด็นที่ 4 การพึ่งพาตนเองด้านจิตใจ จากการศึกษาพบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการพึ่งพาตนเองด้านจิตใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้สามารถอยู่ร่วมกันมีการเอื้ออาทรต่อกันของคนในชุมชน ($\bar{X} = 3.82$) สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการเข้าร่วมประเพณีของท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.52$) และสมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีจิตใจที่เข้มแข็งพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลก ($\bar{X} = 3.98$)

ประเด็นที่ 5 การพึ่งพาตนเองด้านสังคม จากการศึกษาพบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการพึ่งพาตนเองด้านสังคมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการประกอบอาชีพด้วยความสุจริตไม่เอาเปรียบผู้อื่น ($\bar{X} = 4.08$) สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีความพอใจกับชีวิตที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ($\bar{X} = 3.64$) สมาชิกวิสาหกิจชุมชนเสียสละเวลาไปร่วมงานของชุมชนในการพัฒนาต่างๆ ($\bar{X} = 3.56$) และพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ประเด็น ได้แก่ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการบริจาคทรัพย์เพื่อกิจกรรมสาธารณะกุศลอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.28$)

1.5 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุผลปรากฏว่าได้ค่า Sig of F = 0.000 ซึ่งหมายความว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 1 ตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามในรูปเชิงเส้น และเมื่อพิจารณาผลจากการวิเคราะห์ตัวแปรอิสระ 8 ตัว ปรากฏผลว่ามีตัวแปรอิสระ 5 ตัว ที่ไม่มีผลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีตัวแปรอิสระ 3 ตัวที่มีผลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ อายุ (ปี) การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ประโยชน์ที่ได้รับจากการพึ่งพาตนเองตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.6 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพึ่งพาตนเองตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากผลการวิเคราะห์หัตถดอยพหุ ผลปรากฏว่า ได้ค่า Sig of F = 0.000 ซึ่งหมายความว่า มีตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามในรูปเชิงเส้น และเมื่อพิจารณาผลจากการวิเคราะห์ตัวแปรอิสระ 8 ตัว ปรากฏผลว่ามีตัวแปรอิสระ 5 ตัว ที่ไม่มีผลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีตัวแปรอิสระ 3 ตัว ได้แก่ อายุ (ปี) ประโยชน์ที่ได้รับจากการพึ่งพาตนเองตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

1.7 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ด้านความพอประมาณ

สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปัญหาขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.0 รองลงมา ร้อยละ 39.6 คือ ขาดแคลนเทคโนโลยีในการผลิต ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียน และขาดแคลนเทคโนโลยีในการผลิต คือ การเก็บออม การประกอบอาชีพเสริม การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการผลิต และการใช้แรงงานในครัวเรือน

ด้านการมีเหตุผล

สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปัญหา คือ การทำนาติดต่อกันจนทำให้ดินเสื่อมโทรมจนเกิดการระบาดของโรคแมลงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 41.3 รองลงมา ร้อยละ 35.5 คือ การใช้สารเคมีในการผลิตจำนวนมาก ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหการทำนาติดต่อกันจนทำให้ดินเสื่อมโทรมจนเกิดการระบาดของโรคแมลง และการใช้สารเคมีในการผลิตจำนวนมาก คือ การวางแผนการเพาะปลูก การปลูกพืชหมุนเวียน และการลดการใช้สารเคมีโดยหันมาใช้ปุ๋ยชีวภาพ

ด้านการมีภูมิคุ้มกัน

สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปัญหา คือ ไม่ยอมทำบัญชีครัวเรือน รายรับ-รายจ่าย มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 42 รองลงมา ร้อยละ 29.8 ไม่รู้จักวางแผนการผลิต ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหการไม่ยอมทำบัญชีครัวเรือน รายรับ-รายจ่าย และไม่รู้จักวางแผนการผลิต คือ เจ้าหน้าที่อบรมให้ความรู้ในการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย และหมั่นตรวจเยี่ยมอยู่เสมอ

ด้านเงื่อนไขของความรู้

สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปัญหา คือ ขาดความรู้ในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 28.7 รองลงมา ร้อยละ 27.2 ขาดความรู้ในด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหการขาดความรู้ในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ และขาดความรู้ในด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ คือ การอบรมให้ความรู้ พาไปดูงาน การฝึกปฏิบัติ

ด้านเงื่อนไขคุณธรรม

สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปัญหา คือ การใช้จ่ายเกินความจำเป็น มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 46.8 รองลงมา ร้อยละ 40 คือ การผลิตที่ไม่ได้คุณภาพ ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาคือ ใช้จ่ายเกินความจำเป็น และการผลิตที่ไม่ได้คุณภาพ คือการลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลง การผลิตให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานโดยยึดความปลอดภัยของผู้บริโภค

2. อภิปรายผลการวิจัย

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อที่เป็นบุคคล พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรอยู่ในระดับมาก เพราะเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีบทบาทสำคัญในการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงในระดับพื้นที่

สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง จากการศึกษพบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ส่วนใหญ่มีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากที่สุด ร้อยละ 49.8 โดยพิจารณารายละเอียดของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงพบว่าสมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงด้านเศรษฐกิจพอเพียงจะดำเนินการโดยไม่มุ่งทำลายสิ่งแวดล้อมและการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นสอดคล้องกับงานศึกษาของ สายน้ำผึ้ง รัตนงาน (2547 : 51-52) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง:กรณีศึกษาสมาชิกเสถียรธรรมสถาน ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจว่าเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพึ่งพาตนเอง การไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น และการเตรียมตัวให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่อาจจะเกิดขึ้น

การปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพบว่าในภาพรวมสมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเชิงความคิดเห็นในระดับมาก สอดคล้องกับงานศึกษาของสนิท หิรัญพิพัฒน์พงศ์ (2550 : 118 : 123) ได้ศึกษาการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงประยุกต์ในการดำเนินชีวิต:กรณีศึกษากลุ่มอาชีพสหกรณ์บ้านใหม่สามัคคี ตำบลแม่สุก อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่าสมาชิกส่วนใหญ่มีระดับการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแก่ตนเองอยู่ในระดับมาก

ระดับการพึ่งพาตนเองตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ได้นำปรัชญาเศรษฐกิจ

พอเพียงมาใช้ในการพึ่งพาตนเองซึ่งค่าเฉลี่ยที่ได้อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของ สายน้ำผึ้ง รัตนงาน (2547 : 51-52) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นในการดำเนินชีวิตตามแนวคิด เศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาสมาชิกเสถียรธรรมสถาน ผลการศึกษาพบว่าสมาชิกเสถียรธรรมสถาน ส่วนใหญ่เห็นด้วยในการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับค่อนข้างมากในด้านการนำไปใช้ประโยชน์

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตนเองตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากการวิเคราะห์ ตัวแปรอิสระ 8 ตัว ปรากฏผลว่ามีตัวแปรอิสระ 5 ตัว ที่ไม่มีผลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีตัวแปรอิสระ 3 ตัว ที่มีผลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ อายุ (ปี) การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ประโยชน์ที่ได้รับจากการพึ่งพาตนเองตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานศึกษาของ สายน้ำผึ้ง รัตนงาน (2547 : 51-52) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง:กรณีศึกษา สมาชิกเสถียรธรรมสถาน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลกับความคิดเห็นของสมาชิกเสถียรธรรมสถานในการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง คือ รายได้

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพึ่งพาตนเองตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากการวิเคราะห์ ตัวแปรอิสระ 8 ตัว ปรากฏผลว่ามีตัวแปรอิสระ 5 ตัว ที่ไม่มีผลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีตัวแปรอิสระ 3 ตัว ที่มีผลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ อายุ (ปี) ประโยชน์ที่ได้รับจากการพึ่งพาตนเองตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงและมีตัวแปร ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของ อรัญญา ตัญญาเกตุ (2541 : 48) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการพึ่งตนเองของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน โครงการป่าวังโป่ง-ชนแดน-วังกำแพง จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อระดับการพึ่งตนเองในด้านต่างๆ ของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน ได้แก่ อายุ การศึกษา อาชีพในครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานในครัวเรือน รายได้ มาตรการถือครองที่ดินในครัวเรือน และศึกษาระดับการพึ่งตนเองในด้านต่างๆ ของเกษตรกร พบว่า ด้านสังคมและด้านจิตใจส่วนใหญ่มีการพึ่งตนเองอยู่ในระดับสูง และด้านเทคโนโลยี ด้านทรัพยากร และด้านเศรษฐกิจที่ระดับการพึ่งตนเองอยู่ในระดับปานกลาง

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

3.1.1 การที่จะทำให้วิสาหกิจชุมชนสามารถดำเนินกิจการได้อย่างยั่งยืนสมาชิกวิสาหกิจชุมชนต้องปฏิบัติตามองค์ประกอบของวิสาหกิจชุมชน 7 ประการ คือ 1) ชุมชนเป็นเจ้าของและผู้ดำเนินการ 2) ผลผลิตมาจากกระบวนการในชุมชน อาจใช้ทรัพยากรจากภายนอกได้ แต่ต้องเน้นใช้วัตถุดิบ ทรัพยากร ทุน แรงงานในชุมชนเป็นหลัก 3) ริเริ่มสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมของชุมชน โดยมีกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมเกิดความเชื่อมั่น (ความรู้และภูมิปัญญา) 4) มีรากฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น ผสมผสานภูมิปัญญาสากล (เป็นฐานทุนที่สำคัญ) 5) มีการดำเนินการแบบบูรณาการ เชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆ อย่างเป็นระบบ 6) มีกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจ กระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจของวิสาหกิจชุมชน 7) มีการพึ่งพาตนเองเป็นเป้าหมาย

3.1.2 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีบทบาทสำคัญในการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงในระดับพื้นที่ ฉะนั้นควรมีการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เพื่อที่จะสามารถดำเนินงานส่งเสริมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.1.3 สื่อมวลชน คือ สื่อวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และเอกสารของหน่วยงานราชการ มีอิทธิพลต่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านเศรษฐกิจพอเพียงของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในระดับมาก ฉะนั้นแนวทางในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนควรจะนำเอาสื่อเหล่านี้มาปรับใช้ในกระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้และวิสาหกิจชุมชน หรือกลุ่มสถาบันอื่นๆ

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรจะมีการกำหนดตัวแปรในการศึกษา เช่น การได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง แยกย่อยเป็นประเด็นต่างๆ เพื่อจะได้ข้อมูลที่สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

3.2.2 การประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนในระดับต่างๆ เช่น กลุ่มระดับดี/ ปานกลาง/ และต้องปรับปรุง ในการวิจัยครั้งต่อไปน่าจะศึกษาข้อมูลแต่ละกลุ่มแล้ว